

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 121 (23050)

2024-рэ илъэс

ГЪУБДЖ

БЭДЗЭОГЪУМ и 9

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр



МАКЪ



Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгеир
зэрифэшъуашэу

нэлуасэ зэрафэхъугъэм тицыхъэ
тель. «А уахътэм уасэ фэшлы-
гъуай», — кылуагъ Къумпыл
Мурат.

Урысые Федерацием и Пре-
зидентэу Владимир Путинэр
кэщакло зэрэфэхъугъэм тетэу
2023-рэ илъэсым шэклогъум и
4-м ВДНХ-м кэргэлъэгъонэу
«Урысыер» кыщызэлуахыгъ. Ар
зыфытегъэпсыхъэгъагъэр Уры-
сые Федерацием, ащ ишъольыр-
хэм, ихэбзэ къулыкъухэм,
иобщественнэ организациехэм,
икорпорациехэм гъэхъагъэу
ялэхэм, ятарихъ, яшэн-хабзэхэм
кэргэлъэгъоным къахлэхэрэр
нэлуасэ афэшлыгъэнхэр ары.
Нэбгырэ миллион 18-м ехъумэ
ар зэрагъэлъэгъугъ, гъэсэны-
гъэм, сатыум, культурэм, спор-
тым яхыгъэу юфтхъабзэ мин
17-м ехъу цызэхашагъ. Пстэум-
кы ВДНХ-м ипавильон 70-мэ
юф ашлагъ.

ВДНХ-м щыклогъэ форумым

(Икляух я 3-рэ нэклуб. ит).

Унэгъо пытэр
— хэгъэгум
ыльапс

Унагъом, шIулъэгъум
ыкIи шъыпкъэныгъэм
и Мафэ фэгъэхъыгъэ
Юфтхъабзэу Адыгеим
щыкIохэрэм ягупчэу
хъугъэ Пушкиным и
Унэу Мыекъуапэ дэ-
тым щыкIогъэ мэфэкI
зэIукIэр.

Зэшъхэгъусэхэу илъэс
25-рэ ыкIи ащ нахъыбэ кы-
зэдэгъэагъэхэу, унэгъо
пытэхэмкIэ щысэу хъугъэхэр
ары а мэфэкIым анахъэу
зигугъу ашыгъэхэр. Медалэу
«Шулъэгъумрэ шъыпкъэны-
гъэмрэ апае» зыфилорэр
ахэм афагъэшъошагъ. Ады-
геим и Лышхъэу Къумпыл
Мурат ыцIэкIэ зэшъхэгъусэ-
хэм афэгугъуагъ АР-м ими-
нистрэхэм я Кабинет и
Тхьаматэ игуадзэу Виктор
Орловыр.

Джащ фэдэу юфтхъабзэм
хэлэжыагъэх АР-м и Къэра-
лыгъо Совет —Хасэм и Тхьа-
матэу Владимир Нарожнэр,
федеральнэ инспектор шхъа-
лэу Сергей Дрокинэр, АР-м
юфшIэнымрэ социальнэ

(Икляух я 3-рэ нэклуб. ит).

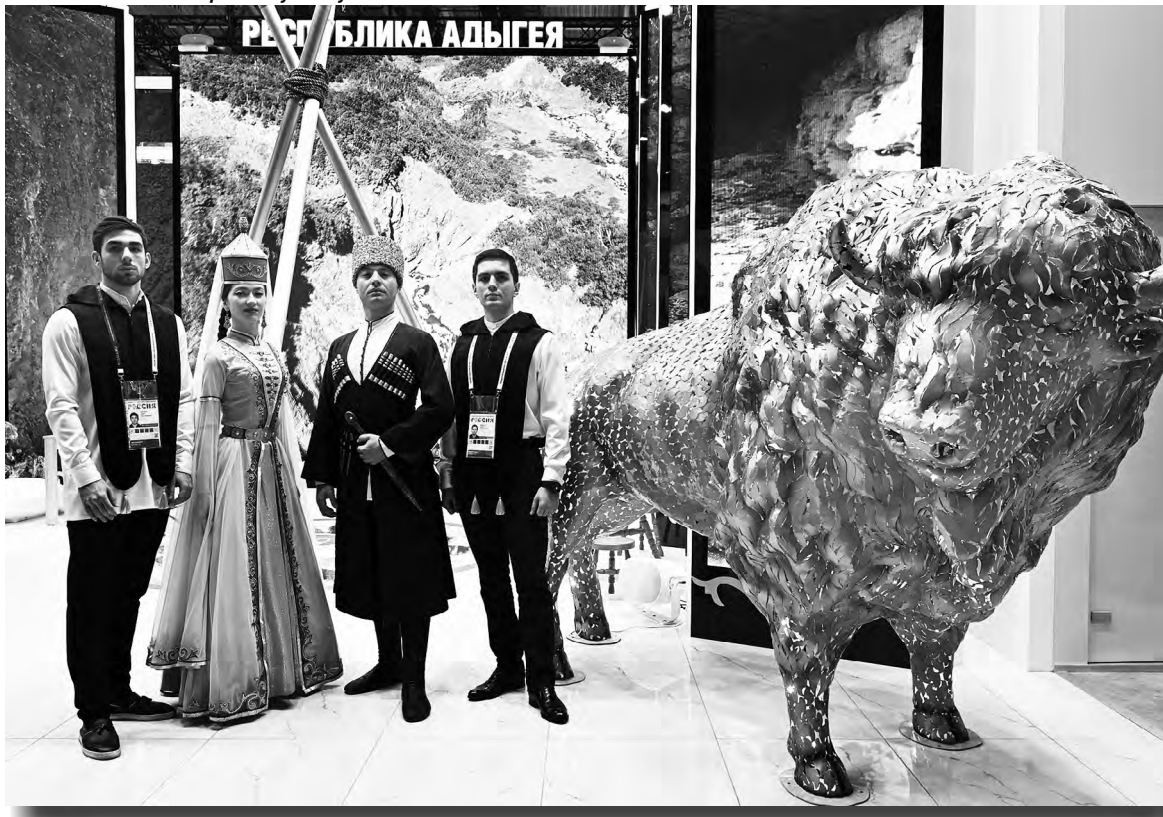
Дунэе кэргэлъэгъон-форумэу «Урысыер»
тыгъуасэ зэфашыжыгъ. Ащ зилахъ
хэзышлыхъагъэхэм афагъэшъошэгъэ тын
ляплэхэр ятыжыгъэнхэм тегъэпсыхъэгъэ
юфтхъабзэу Москва щыкIуагъэм
къэралыгъом ишъольырхэм ялыкIохэр
хэлэжыагъэх.

ЗэхэщэкIо комитетым итхъа-
матэу, Урысые Федерацием и
Президент и Администрацие
ипашэ иапэрэ гуадзэу Сергей
Кириенкэм Адыгеим и Лышхъ-
хэу Къумпыл Мурат Рэзэныгъэ
тхылыр кыритыжыгъ. Къэргэ-
лъэгъоныр бэдзэогъум и 8-м
зэрэзэфашыжырэм ехъулэу
юфтхъабзэр зэхашагъ.

«Форумым зэрэдунаеу къа-
ригъэлъэгъугъ Урысыер зыфэдэ
шъыпкъэр, шъольырхэм языкы-
ныгъэ осэшхо фэзышлыр, сы-
дигъуи фэмыдэу лъэпкхэр
зыч-зыпчэгъоу зыщызэкъоуцогъэ

къэралыгъо лъэшэу ар зэрэщы-
тыр. Мы экспозицие хьалэмэ-
тым хэлэжыгъэ пстэуми тыхэ-
гъэу гъэхъэгъэ шхъалэу илэхэм
якэргэлъэгъонкIэ, тикультурэ,
тишэн-хабзэхэр зэтыгъэшIэгъэн-
хэмкIэ юфышхо ашлагъ. Мэзи
8-м кыкIоцI ВДНХ-м къекIолэ-
гъэ нэбгырэ пэпчэ ымышIэщты-
гъабэ зэрэзэригъэшIагъэм,
лъэпкхэм, Урысыем, ащ ишъо-
лырхэм кыдэгъэкIыжыным,
шIэныгъэм, медицинэм, спор-
тым, мэкъу-мэщым, нэмыкI
лъэныкъохэм гъэхъагъэу
ащашыгъэхэм нахъ благъэу

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкъу



Гумэклыгъохэр дагъэзыжьигыэх



Блэкыгъэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэм республикэм щы-хушлэгъэ жьыбгъэшхом кыздихыгъэ гумэклыгъохэм ядэгъэзыжьи Мыекъуапэ джыри щыдэлажъэх.



Мыекъопэ къэлэ администрация

Шъугу къэдгъэкыжьи, шэм-бэт пчыхэм такыкь заулэм кыкклоцI кыллыгъэ жьыбгъэ лъэшым къалэм ичылпэ зэф-шъафхэм чыгхэр ащырикы-кыгъ, электричествэ рыкълу-плэхэр ащызэпчыгъэх. Ыкълуа-члэ зыфэдагъэр сурэтхэм къау-шыхаты. Ащ ыпкь кыкълэу унэгъуабэмэ нэфынэ ямылэу гузэжыгъу хэтыгъэх. Гумэклы-

гъом идэгъэзыжьи къалэм изнергетикхэр псынклэу ыуж ихъагъэх нахь мышлэми, ягъэ-цэкълэжьи охътэшлу ыхыгъ: чэщым ыкIи ятлонэрэ мафэми бэмэ электричествэ ялагъэп. Ыофшлэнхэр зэрэклорэм АР-м и Лышхъэу КъумпIыл Мурат еж-ышхъэкIэ гъунэ лъифыгъ ыкIи ителеграм-нэклубгъо кызэрэ-щитыгъэмкIэ, хэклодагъэ щылэп.

А мафэм, бэдзэогум и 6-м, Мыекъопэ ТЭЦ-м кызэриты-гъэмкIэ, Мыекъуапэ илсэуллэу Западнэм, Кужорскэ зэпыры-кыплэм дэжъ, урамхэу Ве-рещагиным, Пролетарскэм, Профсоюзнэм ыкIи Комсомоль-скэм ащызэбгырыщыгъэ элек-тричествэ рыкълуаплэхэр жьыб-гъэм ыцунтхъагъэх. Джащ фэ-дэу, ДНТэу «Коммунальник-2»

зыфилорэми нэфынэ ялагъэп. ПстэумкIи электричествэ ры-кълуаплэу 6 жьыбгъэм зэпчыгъ, трансформаторхэр къутагъэ-хэу гъогогъу 15 агъэунэфыгъ. А зэкIэри зыпкь игъэуцожьы-ным ащ фэгъэзэгъэ къулыкь-хэр мэфэ заулэм йоф дашлагъ. Электричествэ рыкълуаплэхэр, зэбгырыщылэхэр агъэцэкIэ-жьи гъэх, чыгъэу жьыбгъэм

риутыгъэхэр йуащыжьи гъэх. Энергетикхэм ялофшлэн непи зэпыурэп. НэфынэмкIэ гумэклы-гъохэр ялэхэу цыфыбэ къафы-тео. Ощх макIэу къещхыгъэми, фабэр зэклорэп. Ащ кыхэкIлэу жьыр зыгъэуцыйлэрэ псэуалъэ-хэр зэкIэми хагъанэх, зэфэ-хысыжьи — электричествэр афикъурэп.

АНЦОКЪО Ирин.

Хыныгъор ыкIэм фэкIо

Лэжьи гъэр зэкIэ аугъоижьинымкIэ мэкъумэщылэхэм къафэнагъэр макIэ.

Шъугу къэдгъэкыжьи, фышхъэ лэжьи гъэхэмрэ рапсымрэ чыгулэжхэм аложьи. Республикэм ахэр чыгу гектар 108592-м мыгъэ ащашлагъэх. Мы пчъа-гъэм щыщэу рапсыр — гектар 8984-рэ, хъэр — 8251-рэ, коцыр — гектар 90961-рэ, третиалер — гектар 396-рэ. АР-м мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ кы-зэритырымкIэ, непэрэ мафэм ехъуллэу лэжьи гъэ гектар 104446-р аложьи гъэх. Фышхъэ лэжьи гъэхэмкIэ Адыгеим гектарым гурытымкIэ кырахыжьи рэр центнер 49,9-рэ. Блэкыгъэ илэсым егъэпшагъэмэ, мыгъэрэ къэгъэлэжгон-

хэр нахь иных. Гъатхэм щылэгъэ огъур лэжьи гъэхэм мыгъэ ягоуагъэми, жъо-ныгъокIэ ошххэм йофыр кызэтырагъэ-уцожьи гъ.

Шъафэу районхэм ягугъу пшын зыхъукIэ, фышхъэ лэжьи гъэхэу къа-хыжьи рэм ибагъэкIэ республикэмкIэ Кошхэблэ районыр пэрыт. Ягъэбэжъу — гектарым центнер 54-рэ. Ащ кыкIэ-лэкIох Шэуджэн районыр — центнер 52,1-рэ Джаджэр — центнер 52-рэ.

Ар еплолэн плэкIыштэп рапсым. Гъэрэклорэ огъум ащ иягъэ кыригъэ-кыгъ ыкIи мы илэсымкIэ центнер 20,3-м ехъурэп зы гектарым кытырэр.

Ом изытет пэрыохъу афэмыхъумэ, мы тхъамафэм чыгулэжхэм йоныгъор аухышт. ПстэумкIи йуахыжьи нэу къа-нагъэр гектар 4146-рэ.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтыр: Iэшынэ Аслъан.



Хъапс атыралъхъагъ

Краснодар краим щыщхэу М. А. Гладковскэмрэ Р. В. Бэрэкъаемерэ Урысыем и Уголовнэ кодекс ия 30-рэ статья ия 3-рэ Iахь ипунктэу «г-м», ия 228.1-рэ статья ия 4-рэ Iахь зигугъу къашырэ бзэджэшлагъэхэр (бэ хъоу наркотикхэр алэкла-гъахэ зэрашлюи гъагъэмкIэ) зэра-хъагъэкIэ агъэмысагъэх.

Урысыем щынэгъончъэнымкIэ и Федеральнэ къулыкьу Адыгэ Респуб-

ликэмкIэ и Гъэлорышлэлэ зэхищэгъэ уплэкIунхэм якIэууххэм атетэу уголов-нэ йофыр кызэулахыгъ.

Урысыем щынэгъончъэнымкIэ и Фе-деральнэ къулыкьу Адыгэ Республикэм-кIэ и Гъэлорышлэлэ илофышлэхэм зэра-гъэунэфыгъэмкIэ, М. А. Гладковскэмрэ Р. В. Бэрэкъаемерэ наркотикхэу героиныр шъэфэу чыплэхэм ачIалъхъэзэ, АР-м щылуагъэкIыщтыгъ.

Килограмм 0,024-рэ хъурэ героиныр

Мыекъуапэ ичылпэ горэм щычIалъхъанэу фежъагъэхэу зигугъу къэтшыгъэхэр Урысыем щынэгъончъэнымкIэ и Феде-ральнэ къулыкьу Адыгэ РеспубликэмкIэ и Гъэлорышлэлэ илофышлэхэм къаубы-тыгъэх.

МВД-м къалэу МыекъуапэкIэ и След-ственнэ отдел оперативнэ-лныхъон йоф-тхъабзэу зэрихъагъэхэм, материалэу ащ щынэгъончъэнымкIэ къулыкьухэм ари-тыгъэхэм яшлуагъэкIэ М. А. Гладков-скэмрэ Р. В. Бэрэкъаемерэ Урысыем и Уголовнэ кодекс ия 30-рэ статья ия 3-рэ Iахь ипунктэу «г-м», ия 228.1-рэ статья ия 4-рэ Iахь адиштэу къафызэ-

луахыгъэ уголовнэ йофхэм ахэплъагъэх.

Адыгэ Республикэм и Мыекъопэ къэлэ хыкум Урысыем и Уголовнэ кодекс ия 30-рэ статья ия 3-рэ Iахь ипунктэу «г-м», ия 228.1-рэ статья ия 4-рэ Iахь адиштэу М. А. Гладковскэм илэс 12, Р. В. Бэрэкъаемерэ илэси 10-рэ мэзи 6-рэ хъапсым дэсынхэу атырилъхъагъ.

Хыкумым иунашъо хэбзэ кIуачлэ илэ хъугъэ.

Урысыем щынэгъончъэнымкIэ и Федеральнэ къулыкьу Адыгэ РеспубликэмкIэ и Гъэло-рышлэлэ ипресс-къулыкьу

Унэгъо пытэр – хэгъэгум ылъапс

(ИкӀӀух).

хэӀыоныгъэмрэкӀэ иминистрӀу Мырзэ ДжанбӀч.

КъэзэрӀуогӀгъэхэм закыфигъазэзэ Виктор Орловым агу кыгъэкӀыжыгъ ПрезидентӀу Владимир Путиним иунашӀокӀэ тыхэгъӀу унагъом и ИлъэсӀу тызхэт илъэсыр зэрӀагъэнэфагъэр. Унагъор гъэпытӀгъэным, ижыӀрэ унэгъо

гъэнэфагъэхэр зӀрахъӀх, ахэм зыкӀэ ащыщ лъӀпкь проектӀу «Демографиер». Мы илъэсым республикэмкӀэ а гухӀлхэм сомӀ миллиарди 6,6-рӀ фӀдиз апӀуагъӀхъашт. Сабыеу къӀхъухэрэм зӀтыгъоу ыкӀи мазӀ къӀс аратыштым, фӀгъӀклотӀныгъэхэм, социальнӀэ зӀзӀгъыныгъэр гъӀцӀагъӀэ зӀрӀхъуштым, кӀлӀлӀцӀыкӀлӀхэм языгъӀпсӀфыгъо уахътӀэ зӀрӀзӀхъаштым (ахэм ахӀхъӀх Херсон

кыхъаштым кыщегъӀжыагъӀу УФ-м и Президент кӀлӀшакӀо зыфӀхъугъӀэ лъӀпкь проектӀу «Унагъор» хэгъэгум шагъӀцӀагъӀу рагъӀжъӀшт.

ДемографиемкӀэ лӀфхэм язытет нахъышӀу шӀыгъэным пӀае лӀфхъӀзб-закӀлӀхэм язаконопроектхэр республикэм шагъӀхъазыргъӀх. АпӀрӀэ е ятӀонӀрӀэ сабыир къазыфӀхъуикӀэ, зӀтыгъо ахъӀӀэ лӀпылӀгъоу сомӀ мин 25-рӀ аратӀу ашӀышт. Ау мыщ дӀжыым кыхъгъӀӀыгъӀэн фӀае сабыим янӀэ илъӀс 26-м шӀо-мыкӀыгъӀэн зӀрӀфаер. ЯтӀонӀрӀэ законопроектхэр зӀпхыгъэр ны мылӀкур фӀдизтӀуикӀэ республикэм нахъыбӀэ шышӀыгъэныр ары. Я 3-рӀэ ыкӀи ащ кыкӀлӀ-лӀыкӀлӀрӀэ кӀлӀлӀцӀыкӀлӀхэм ар япхыгъ ыкӀи сомӀ мини 100-м нӀсы хъушт. Джыри зы лӀфхъӀзбзакӀэ агъӀхъазыры: илъӀсыкӀэ еджӀгъур зыцаублӀащтым дӀжӀэ еджапӀэм клотт кӀлӀлӀцӀыкӀлӀхэм шъуашӀу ащыгъыштымрӀэ спорт шыгъын гъӀнӀэфагъӀмрӀэ къащӀфынхэм пӀае субсидиеу сомӀ 5000 алӀагъахъӀзӀ ашӀышт. Мы илъӀсым ащ фӀдӀэ лӀпылӀгъур аратӀу рагъӀжъӀшт.

«Адыгеим и ЛышхъӀэ ренӀу кыхъгъӀӀы хэгъэгум ыкӀи тиреспубликӀэ ащызӀрахъӀрӀэ лӀфхъӀзбзӀхэр зӀкӀэ

лъӀпкь хабзӀхэр ыкӀи зӀрӀхъгъӀагъоу зӀдытӀе хъугъӀэ хӀбзӀэ шӀагъӀхэр къӀ-шӀооухъумӀх. Ти ХэгъӀгъушхо фӀшӀып-къӀхъӀу, зышхъамысыжхъӀу ар къӀухъу-мӀгъэным пылӀ тикӀлӀэ шӀагъӀхэр зы-плугъӀэ унагъӀхэм шытхъушхо афӀлӀоньир яфӀшӀуаш», — кыӀуагъ Виктор Орловым.

Ащ нӀужым шӀухъафтынхэр ятыгъӀэнхэр аублагъ. МедалӀу «ШӀульӀгъумрӀэ шӀыпкӀӀыныгъӀмрӀэ апӀае» зыфилорӀэр илъӀс 50 ыкӀи ащ нахъыбӀэ, джащ фӀдӀу илъӀс 40, 25-рӀэ ыкӀи ащ нахъыбӀэ кы-зӀдӀзгъӀшӀӀгъӀэ зӀшхъӀгъӀуӀсӀэ 14-мӀ аратыгъ. ПстӀумкӀи зӀшхъӀгъӀуӀсӀэ 70-мӀ 2024-рӀэ илъӀсым а тыныр афагъӀшӀо-шагъ, ахэр Адыгеим имуниципалитет зӀфӀшхъафхэм ащышх. СпектаклӀу «Штопор» зыфилорӀэр ащ нӀужым къа-фагъӀлӀгъуагъ.

Шъугу къӀтӀгъӀӀыжы: унагъом, шӀульӀгъум ыкӀи шӀыпкӀӀыныгъӀм я МафӀэ 2008-рӀэ илъӀсым кышӀыублагъӀу Урысыем шыхагъӀунӀфыкӀы. УФ-м и Президент иунашӀо тетӀу 2022-рӀэ илъӀсым официальнӀэ статус мӀфӀӀкӀым илӀэ хъугъӀэ ыкӀи бӀдзӀоогъум и 8-м ар хагъӀунӀфыкӀы. ШыхъхъӀу ПетррӀэ ФеврониерӀэ яшӀӀжӀ фӀгъӀхъыгъӀэ мафӀэм ар тефӀэ.



А. Гусев

хабзӀхэр къӀухъумӀгъӀэнхэм, ны-тыхэм анаӀэ нахъ къатырадӀэным пӀае арӀуцтӀу ашӀыгъ.

«ТыхэгъӀгъуикӀэ унагъор ары обществӀэм изӀкӀотныгъӀэ, цыфыгъӀэ шӀӀхъӀэ дахӀхэр къӀухъумӀгъӀэнхэм, культурӀэм ыкӀи лъӀ-пкӀым афӀгъӀхъыгъӀэ хӀбзӀшӀухъӀу шыӀлӀхэм альӀпсӀэр ПрезидентӀу Влади-мир Путиним кыӀзӀрӀахыгъӀыгъӀэмкӀэ, «унагъор ары кӀлӀлӀцӀыкӀлӀм идунӀӀӀӀы-кӀэ зыфӀдӀэ хъуштыр зӀлӀытыгъӀэр, цы-фыгъӀэ шӀӀхъӀэ дахӀхэм, кыӀппӀблагъӀхэм уафӀгъумӀкӀыным, кӀлӀлӀцӀыкӀлӀхэмрӀэ ны-тыхӀмрӀэ унаӀэ атетыным, ХэгъӀгъум кырыкӀлоштымкӀэ пшӀӀдӀӀкӀыжӀ пхъын зӀрӀфаерм ялӀытыгъӀэ лӀфыгъӀхэм яу-блапӀэр». Урысыеу цыф лъӀпкӀыбӀмӀэ ялӀыкӀлӀхэр зыщыпсӀӀухэрӀэр илъӀсипшӀ пчъагъӀэ хъугъӀу а шӀуагъӀхэр ары зыргъуаӀзӀрӀэр», — кыхыгъӀӀыгъ Виктор Орловым.

Ащ кыӀзӀрӀуагъӀэмкӀэ, Адыгеим унӀ-гъо хӀбзӀэ дахӀхэмкӀэ ищытхъу чыжъӀу лугъӀэ. СабыибӀэ зӀрыс унагъӀхэм япчъа-гъӀэ нахъыбӀэ мӀхъу зӀпыт: непӀкӀэ ахэр мини 8,9-рӀэ фӀдиз зӀрӀхъухэрӀэр. КӀлӀ-лӀцӀыкӀлӀхэр зӀрыс унагъӀхэр мин 53-м шӀокӀы. 2024-рӀэ илъӀсым пыкӀыгъӀэ мӀзыхым сабыӀ 1952-рӀэ къӀхъугъ, 2023-рӀэ илъӀсым иӀӀӀӀӀӀӀӀ кӀлӀлӀцӀыкӀы нахъи ар нахъыб.

СабыӀхэр зӀрыс унагъӀхэм лӀпылӀгъу ятыгъэным пӀае илъӀс къӀс лӀфхъӀзбзӀ

хӀкум и ГеническӀэ район кырашӀышт кӀлӀлӀцӀыкӀлӀхӀри) апӀлӀхъашт. Хъушхъа-фыкӀыгъӀэ дӀзӀ операцием хӀлажъӀхӀрӀэм яунагъӀхэм япхыгъӀэ лӀфшӀӀӀнышхо зӀ-шӀохыгъӀэ мӀхъу. ПшӀӀрылӀыбӀэ зӀшӀо-зыхышт унӀгъо гупчӀхэр кыӀзӀлӀуахыгъӀх. Ащ нӀмыкӀлӀу, илъӀсӀу икӀыгъӀэм кышӀы-ублагъӀу гурыт сӀнӀхъӀат гъӀсӀныгъӀэ зышарагъӀгъӀотырӀэ учреждениехэм ачӀлӀсхэм апӀае илъӀсым ахъӀӀу атырӀэм ипроцент 30-р гъот макӀэ зилӀэ унагъӀхэм афӀальӀгъужыӀзӀ ашӀышт. Мыщ дӀжыым кыдӀлӀытӀгъӀэн фӀае студентхэр «дӀгъу-кӀэ» ыкӀи «дӀгъу дӀдӀкӀэ» еджӀнхӀэ зӀрӀфаер. 2024-рӀэ илъӀсым кышӀы-ублагъӀу къулыкӀоу «Пункт проката» зыфилорӀэм Адыгеим лӀф шышӀӀу ригъӀ-жъӀшт, анахъ ящыкӀлӀгъӀэ пкӀыгъӀохэр ыпкӀэ хӀмылӀгъу гъот макӀэ зилӀэ унагъӀ-хэм ыкӀи сабыӀхэр зӀрысхэм алӀагъа-хъӀхӀзӀ ашӀышт.

Ащ нӀмыкӀлӀу сабыибӀэ зӀрыс унагъӀ-хэм лӀпылӀгъу ятыгъэным пӀае нӀмыкӀ лӀфхъӀзбзӀхӀри республикэм шагъӀнӀ-фагъӀх. Владимир Путиним иунашӀо диштӀу мы илъӀсым федеральнӀэ лъӀга-пӀэм тетӀу сабыибӀэ зӀрыс унагъӀхэм ястатус агъӀпытӀжъӀышт ыкӀи гарантӀе шхъӀалӀхэр ахэм апӀае шыӀэ хъуштых. Ащ фӀдӀэ унагъӀхэм арыс кӀлӀлӀцӀыкӀу нахъыжхъӀэм аныбжӀ илъӀс 18 е 23-рӀэ (очнӀу еджӀ хъумӀэ) охъуфӀэ къӀралыгъо лӀпылӀгъур арагъӀгъотышт. ИлъӀсӀу



унагъӀхэм шыӀагъӀу арылӀыр нахъышӀу шӀыгъэным зӀрӀфӀтегъӀӀсыхъагъӀхэр. КъумпӀыл Мурат ыцӀлӀкӀэ джыри зӀ зӀкӀӀми мӀфӀӀкӀым пӀае сышхъуфӀгъушӀо. Адыгеим игъӀӀытӀэн шъуӀилахъышхо зӀрӀхъшӀушхъӀхӀрӀэм пӀае унӀгъо шӀагъӀ-хъу мымакӀлӀу непӀэ мы унӀм кышӀы-зӀрӀуогӀгъӀхӀхэм сызӀрӀшхъуфӀразӀэр къӀсӀӀо. ТичӀыпӀлӀгъухӀмкӀэ шӀо шъу-щысӀетехыпӀ. КӀлӀлӀцӀыкӀлӀхэм япӀун кӀлӀлӀ-шхо пӀлӀушӀогахъӀэ, еджӀнымкӀэ, спор-тымкӀэ, творчествӀэмкӀэ гъӀхъагъӀу ашӀыхӀрӀэм ахэр яшыхъӀагы, унӀгъо,

НафӀу зӀрӀшӀытымкӀэ, ижыкӀэ кышӀе-гъӀжыагъӀу унагъомрӀэ зӀшхъӀгъӀуӀсӀэ-хӀмрӀэ яухъумагӀлӀхъу Урысыем ахэр щӀалӀытӀащыгъӀх. Унагъом, шӀульӀгъум ыкӀи шӀыпкӀӀыныгъӀм я МафӀэ итамыгъӀу чыныр (ромашкӀэр) кыхъахыгъ, а губгъо къӀгъӀгъӀэ цыкӀлур къӀбзӀныгъӀэр зылӀӀ-псӀэ зӀфӀшӀытыкӀлӀхэм, шӀульӀгъум ыкӀи шӀыпкӀӀыныгъӀм ятамыгъӀу щыт.

АР-м и ЛышхъӀэ
ипресс-къулыкӀу

Адыгеир зӀрифӀшӀуашӀу

(ИкӀӀух).

кышӀагъӀлӀгъуагъӀхӀрӀэ кыӀзӀтегъӀ-нӀжыгъӀэнхэм пӀае Москва и «Экспо-центрӀ» ЛъӀпкь гупчӀу «Урысыер» шыӀзӀхъашӀшт. Урысые Федерацием и ПрезидентӀу Владимир Путиныр ащ фӀдӀэ унашӀом кӀлӀтхъыжыгъ. «КъӀдӀгъӀлӀгъӀо-ни, тызӀрыгушхони тил. Ау ар икӀурӀӀ. Мы зӀпстӀури дахъу, акъылыгъӀэ хӀлӀӀу бгъӀлӀгъӀгъӀошӀун фӀае ыкӀи ар кыжъу-дахъу. ШӀопсӀу. КъӀралыгъом игъӀхъа-гъӀхӀрӀэ бгъӀлӀгъӀгъӀоным мӀхъанӀшхо ил ыкӀи тызӀгурылӀуагъ ЛъӀпкь гупчӀэ дгъӀ-псынӀу, ар гъӀнӀфӀгъӀхӀхӀ, Урысыем ишӀольырхӀми ащытшӀышт. ТӀэ тил къӀ-тыухъумӀн. Ащ мӀхъанӀшхоу илӀр кы-дгурылӀон, шӀу зыгу кытфилӀ пстӀуми ядгъӀлӀгъӀгъун фӀае, ар дунаим инахъы-бӀэр ары, тызнӀсыгъӀмрӀэ тшӀлӀшхъуштымрӀэ

тикъӀралыгъо исхэм акӀуагъӀэ ишӀуагъӀ-кӀэ», — кыӀуагъ Владимир Путиним къӀзӀгъӀлӀгъӀоным илӀофшӀлӀхӀмрӀэ хӀлӀжыагъӀхӀмрӀэ залокӀлӀм.

АдыгӀэ Республикэм экономикӀэмкӀэ, культурӀэмкӀэ, спортымкӀэ, мӀхъу-мӀзчы-мкӀэ, нӀмыкӀ лъӀныкӀохӀмкӀи гъӀхъагъӀу илӀхэр павильонӀу N 75-м кышӀыгъӀлӀ-гъуагъӀх. Адыгеим икъӀгъӀлӀгъӀуапӀэ игупчӀэ шӀыпкӀэ ит тиреспубликӀэ ибы-ракъышхо итеплӀэ зилӀэ арт-объект шхъӀалӀу АдыгӀэ Республикэм зыпкӀы-итыныгъӀэ, мамырныгъӀэ зӀрилӀыр, лъӀпкӀхъӀу ащ шыпсӀӀухэрӀэр, дин зӀфӀшхъафхэр зылӀжыхъӀрӀэр зӀгу-рылӀохъу зӀрӀзӀдӀпсӀӀухэрӀэр къӀзы-ушыхъӀагыр. Республикэм истенд Адыгеим ичӀыопс идӀзагъӀэ къӀзыгъӀлӀгъӀ-

гӀорӀэ экранышхуи 7 хӀтыгъ, АдыгӀэ Республикэм игъӀхъӀгъӀэ шхъӀалӀхэм яхъыпӀлӀгъӀэ видеореликхӀми ар къагъӀ-баи. Адыгеим итамыгъӀу щыт кавказ домбаеу дышӀӀпс егъӀшхъуагъӀэм истатуи мыщ чӀӀт. Республикэм икультура нӀлу-сӀэ зыфашӀынымкӀэ адыгӀэ лӀнӀэ лъӀкӀу-ишым ишӀлуагъӀэ къӀкӀуагъ. Ар зӀрӀхъу-раем тыгъӀэр угу кыгъӀкӀы, лӀнӀэ лъӀкӀуи-шым фӀгъӀхъыгъӀэ къӀбархэм нарт эпосым тащырехъылӀэ.

КъӀзӀгъӀлӀгъӀоным лӀф зышӀлӀгъӀэ апӀрӀэ мафӀэм кышӀегъӀжыагъӀу Адыгеим иӀкс-позицие культура, спорт лӀфхъӀзбзӀбӀэ, пхъӀдӀхэр, экскурсиехэр шыкӀуагъӀх. Ащ кычӀлахъӀхӀрӀэр мӀхъу-мӀзчымкӀэ, меди-цинӀэмкӀэ республикэм гъӀхъагъӀу илӀхэм, адыгӀэ къуаеу, къӀралыгъо ан-

самблӀхъу «НапмӀсымрӀэ» «ИслӀамы-емрӀэ» нӀлуасӀэ афӀхъугъӀх, зӀклоным зӀгъӀушӀомбгъугъӀӀнымкӀэ, инвестицион-нӀэ проектышхоу «ЛӀгъонакӀӀэм» ипхы-рышынӀкӀэ гухӀлӀгъу ялӀхэм защагъӀгъо-загъ, Кавказ хысап гупчӀмрӀэ республикӀэ естесвеннӀэ-хысап еджапӀэмрӀэ нӀлуасӀэ зафашӀыгъ.

Шъугу къӀтӀгъӀӀыжы, 2023-рӀэ илъӀ-сым итыгъӀгъӀазӀэ республикэм и МафӀэ ДунӀэ къӀзӀгъӀлӀгъӀон-форумӀу «Урысы-ем» игъӀӀотыгъӀу Адыгеим шыхагъӀ-унӀфыкӀыгъ. КультурӀэм, сатыум, спор-тым, гъӀсӀныгъӀэм япхыгъӀэ лӀфхъӀзбзӀ-бӀэ республикэм мыщ шыӀзӀхышагъ.

АР-м и ЛышхъӀэ
ипресс-къулыкӀу
кытыгъӀэ къабарымкӀэ

Ихэку гупсэфыпІэ фэхъугъ

Іофтхьабзэ горэм узыклорэм, цыф гъэшлэгъонхэм уащылокІэ. Лышэ Мохаммад Баселэ адыгэ хьалыжъом имэфэкІ нэлуасэ сыщыфэхъугъ. Ащ дэжым тызэготэу хьалыжъохэр дгъэхъазырынхэу хъугъэ.

Бзыльфэгъэ нэгүшлэ гушлэ-бзыур псынклэу гушылэгъу кытфэхъугъ, тикуп ихьалыжъо шыклэ ыгу зэрэрихьырэр кытитуагъ. Тэц фэдэу ари фестивалым апэрэу хэлэжъэнэу кьэклугъэу кычІэкІыгъ. «Къэ-зыгъэзэжыгъэ адыгэ хьалыжъу» зыфилорэ лъэныкъомкІэ ар Іофтхьабзэм хэлэжъагъ ыкІи апэрэ чыплэр кыщыдихыгъ. Ащ дэжым Баселэ лъэшэу сшогъэшлэгъон хъугъэ ыкІи

«Сятэжъ дунаим ехыжы зэхъум, «хэкужым сыщагъэ-тылпыжыынэу сыфай» гъызэ кысылыгъагъ. Сянэжы игушылэхэр джащ фэдагъ. Ащ кыщегъэжъагъэу ар сыгукІэ зыдэсыгъыгъ. «Сыдигъоми, ащ сыкложышт» зэслогъагъ. 1990-рэ илэсхэм къащегъэжъагъэу хэкум сыкъакоштыгъ. Ащ дэжым уни сщэфыгъагъэ. Сирие лъэныкъом кыклэу Адыгеим къакошхэрэм бысымыплэ афэ-

— Сян, сянэжъ, сят. Сятэ абдзэхабзэкІэ кыздэгущыІэ-щтыгъ, сянэ кьэбэртэягъ. Сянэжъ абазэшъ, ари кызгурэлэ. АдыгабзэкІэ сыгушылэ зэхъум арапыбзэр джыри сшлэщтыгъэп. Сятэ адыгэ хьарыфхэр зэкІэ сшгъэшлэгъагъэх. Адыгэ Хасэм тыбзэкІэ тхыпхэр кызащэхэ-кІэ кыхыхьэти, тяджэщтыгъ. Мэклэ цыклоу унэм итым тхыпхэр дизэу дэлъыщтыгъэх. Усэхэм, пшысэхэм бэу тяджэщтыгъ», — ыгу кьэкІыжы Баселэ.

— Баселэ, илэси 10-м кьэхъугъэу хэкужым уцэпсэу. Уцэгупсэфа, угукІэ урэхъата?

— Къыуасломэ пшлэшъ хуштэп, ау Сирием, Дамаск сыкыщыхъугъэми, сыгукІэ сырэхъатыщтыгъэп. Тынчэу джы тэпсэу. ТхэмкІэ шыкур, зэкІэхэри мэлэжъэх. Агу рехьы ячІыгужъ. Сирием кложьынхэ гухэлъ ялахэп. КІэлэцІыкІу нахьыкІитур тэ кыддэпсэху. Тыкы-зэкложьым, зыр я 6-рэ классым исыгъ, адырэм еджаплэр кы-

гушылэгъу сыфэхъу сшлэогъоу ыужкІэ тызэлукІагъ. Сызэрэгугъагъэу, бзыльфэгъэ гъэшлэгъонэу кычІэкІыгъ.

Сирием кыщыхъугъэ адыгэ бзыльфэгъэр 2013-рэ илэсым хэкурыс хъужыгъэ. Зыщыпсэуштыгъэхэ кьалэу Хомс зэпу-цужыгъэ лъэныкъуитІум азыфагу ифи, зэхакъутагъ. Баселэ ишъхъэгъусэ ащ шырилэгъэ медицинэ лабораториер чыгум щиз ашыгъ, кызэрилотэгъэмкІэ, ашхыни ямыІэу бэрэ кыхэкІыгъ. Ащ дэжым сабыйхэри ежъхэри шъхъаф-шъхъафэу, загъэбыллызэ, хэкужым ашъхэ къахыжыгъ. Апэ кьо нахьыжыр врачэу зыщеджэщтыгъэ Налщык кьэкожыгъэх.

«Сишъхъэгъусэ врачэу, ежъ лабораториер илагъ. Химику седжагъэти, тызызэрэщэм ащ сшдэлэжъагъ. Сабыиппыр, кІэ-литлурэ пшъэшъитлурэ, зэдэд-гъотыгъ. Налщык тыкызэ-кложьым, тикІалэхэр зэкІэ ащ щеджагъэх, сэнэхъатхэри зэра-гъэгъотыгъ. Сишъхъэгъуси уры-сые диплом илэным пае илэ-ситфэ еджэжыгъ. Ар кызыІэ-кІегъэхъэфэ сз сылэжъагъ. Нэужым, Мыекъуапэ, кІэлэцІы-кІу симэджэщым, ІошлэпІэ зыщегъотым, Адыгеим тыкы-кложыгъэу тыцэпсэу, — кыт-филотагъ Баселэ.

Кавказ заом илээхъан Баселэ ятэкІи янэкІи ытыщхэр хэкужым икІыжыгъагъэх. ЯтэкІэ Лышэ тыжыр ащ кыльэгъугъэп, ау янэкІэ нэнэжъри тэтэжъри дэгъоу кьешІэжыых. КъызэрипорэмкІэ, хэкужым игугъу ахэм ренэу ашІыщтыгъ, кыкІэхъопсыхъэзэ дунаим ехыжыгъэх.

хуштыгъ. Тэри илэситлур-щым зэ тыкъакоштыгъ, гъемафэрэ тыщыІэщтыгъ. Тыкызэкложьы-пэм, тифэнэу нахъ унэ ин кьэт-щэфыгъ», — еІо Баселэ.

— Адэ, адыгабзэкІэ дэгъоу огушылэ. Хэта ар кыпІузылхъагъэр?



Баселэ ихъарзынэщ



Анцокъо Ирин

ухыгъагъ. «Мыры тэ тикъэ-ралыр» аІо, ары зэрэщыт-ри, — кытфелуатэ тигушылэгъу.

— Укызыщыхъугъэр угу кьэкІа?

— Ары, укызыщыхъугъэр угу кьэмыкІын ыльэкІырэп. Урам-хэр, цыфхэр, унэхэр — пстэу-ри сынэ кІэкІыжы, ау згъэ-зэжыпэнэу сыфаеп. Сяни, синьдэлъфхэри ащ кынагъэх, Дамаск щэпсэху, мэлэжъэх. Сэри загъорэ сэкІо, мары мы-гыи сыкІо сшлэогъу. Сириер тхьамыкІэ хъугъэми, джы нахъ шырэхъат. АщкІэ Урысыем ишлогъэшхо кьэклугъэ: Сирием кьыгоуцагъ, апэуцужыгъ, зэ-тырилэжагъэх.

бзыльфэгъэм (мэщхы Баселэ). Джащ фэдэу тызэхэт.

— Баселэ, хьаджыгъэм игугъу кьэпшІыгъэшъ, кыпысыдзэн. Адыгэ хьалыжъом ишІыкІэ хэта озыгъэшІагъэр? Ащ ишІыкІэ плъэгъузэ укьэхъугъа?

— Сянэжы, сяни ренэу ар агъажэщтыгъ. ХьакІэ горэ тилэхэщтмэ, ар темытэу хьурэп. Сыдигъуи ар Іанэм кытебгъэу-

Кавказ заом илээхъан Баселэ ятэкІи янэкІи ытыщхэр хэкужым икІыжыгъагъэх. ЯтэкІэ Лышэ тыжыр ащ кыльэгъугъэп, ау янэкІэ нэнэжъри тэтэжъри дэгъоу кьешІэжыых. КъызэрипорэмкІэ, хэкужым игугъу ахэм ренэу ашІыщтыгъ, кыкІэхъопсыхъэзэ дунаим ехыжыгъэх.

— Уижышъхъэ тыдэ щыплъэгъура?

— Сихэку сыщыпсэоу сэлэгу. Лъэшэу сикІас, сыщы-рэхъат. Гъунэгъухэр зэкІэ си-ныбджэгъух. Урыси, ермэли ахэм ахэтых, ау тызэгурэлэ, ренэу кыздэлэпылэх. «Хьа-джыгъэр непэ пыутышъ, ти-гъунэгъу тучаным кІуи кьэ-щэф» кысело сшгъунэгъу ермэл

цон фае. Ау тэ тыхьалыжъохэр хэкум щашІырэм нахы нахъ цыклух. Адыгэ хьалыжъом ифе-стиваль ары зэрэщызгъэжъа-гъэри. ИтеплэкІэ тІэкІу дэгъу дэдэу кысфэхъугъэп, ау Іэшл-хэу сэгугъэ. Кьэклорэ илэсым нахъ дэгъоу зытэзгъэпсыхъа-нышъ, джыри сыхэлэжъэнэу сыфай», — еІо Баселэ.

АНЦОКЪО Ирин.

Гум зэхышшэрэм рэгъуазэ

«Сыд фэдэрэ сурэти апэ гуклэ зэхэсшлэ, етланэ тхьапэм есэ-гэкъуэжы», — еIo Адыгеим исурэтышшлэуэжыкIэу ТIэшъу Мэзагъо. Творческэ унагъо кыи-хъухъэгъэ Мэзагъо ицIыкIуэгом кыищегъэжыагъэу бзэм, культурэм, шэн-хабзэхэм якъэухъу-мэнрэ ялгыгъэкIотэнрэкIэ ИофшIэнышхом икуупIэ хэтэу къэхъугъ. Ятэу ГуькIэ Замудин — IэнIас, АР-м изаслуженнэ сурэтышшI, янэ — Унэрэкъо Рае — филолог, шIэныгъэлэжъ.

Джы ежъыр непэ творческэ цIыф шъхъаф хъугъэу, кыи-хихыгъэ лъэныкъомкIэ а ИофшIэныр лъегъэкIуатэ. Исурэтхэр къэгъэлъэгъонхэм ахэ-лажъэх, къаиIэжыых, лъэужгъэшIэгъонэу иIэр кыи-хаушъхъафыкIы. Анахъ шъхъа-Iэр — адыгагъэр тыди къа-ицыхъэцIы. Тиненэрэ зэдэгуыцI-Iэгъу тыкыфзэыцагъэр иIофшIэгъэ гъэшIэгъоныбэхэм ащы-ицэу «Адыгэ макъ» зыфиIорэ сурэтыр ары. Ар зысэлъэгъум, унчIабэ кыигъэуыцыгъ ыкIи ахэм яджэуапхэр згъотхэ сшIоигъоу ТIэшъу Мэзагъо зылудгъэкIагъ.

— Мэзагъу, «Адыгэ макъ» зыфиIорэ ИофшIагъэр 2020-рэ илъэсым пшIыгъа-гъэ. Илъэс шIукиае тешагъэми, сэ зыслъэгъугъэр джыры ныIэп. Ари ошIэ-дэмышIэу уиыхъыту нэкIубгъо кыищыспэкIафэ. Шыпкъэр пIощтмэ, тигъэзет ащкIэ зэрэбгъэфедагъэр згъэшIэгъуагъэ. Сыдэуштэу ар угу къэкIыгъа?

— КъэошIэжымэ, Платэкъо Айдемыр-рэ сэрырэ тикъэгъэлъэгъон КъокIыпIэм имузей и Къутамэу Мыекъуапэ дэтым щыкIогъагъ. Ащ зыфэзгъэхъазыры зэхъум сурэтыр сшIыгъагъэ. ИофшIэгъэ пчъагъэ-

хэр сшагъэх, ау джыри ахэзгъэхъон фаеу кIэхэу заулэмэ садэлъэгъагъ. Ащ дэжым хэушъхъафыкIыгъэу сшIы-гъагъэмэ «Адыгэ макъэр» ащыщ. Экс-центричнэу сшIыгъэ (мэщхы Мэзагъо).

— Мэзагъу, сурэтым узэрэплъэу гууэ куу горэ хэолъагъо. Ар зэу сынэгъу кыиIидзагъ. КъытэпIонэу узыфаеу хэслъэгъуагъэр бзэр зэрэкIу-дырэм игумэкIыгъу. Ара зэрэщытыр?

— Ары шыпкъэ. А Иофым ренэу ты-тегуыцIэ, илъэс пчъагъэхэм а гумэкIы-гъом тыхэт. Тэ тизакъоп, нэмыкI лъэпкъ-хэми яныдэльфыбзэкIэ ар ягумэкIы-гъошху. Етланэ, хэтрэ лъэпкъи ежъ-ымакъэ иI. Адыгэ макъэр, сэ зэрэзэ-



хасшIэрэмкIэ, сызэрэпIугъэмкIэ — ар шыкIэпщын, къаамыл. Бзэпсхэр зэпытхыгъэхэу къэгъэлъэгъуагъэх. Тымакъэ бзэ закъор арэп ныIа! Куль-турэри, шэн-хабзэхэри ащ хэхъэх. Ахэр зэрэтIэкIэхэрэм, ащ тыригъэгупшысэ-ным ИофшIагъэр афэгъэхыгъ. Цыфэу сшIыгъэр кIэлэцIыкIуи фэд, нэжъ-лужыи фэд. Сыд фэдэрэ ныбжъ зили а гумэ-кIыгъом кыиэрэзэлъиубытырэр къыз-гъэлъэгъукIынэу сыфэягъ. Сурэтыр апэ зысэлшым бзэпсхэр ныкъозэпытхыхэу къэгъэлъэгъоуагъ. Джыри гугъапIэ щыл зыфэпIоным фэдэу. Ау трагичнагъэм нахъ хэзгъэхъон сIуи (театральнэ еклопIакIэхэр сикласэхэшъ, егъэлыгъащ зыфэпIон фэдэхэр) зэ-пытхыгъэхэмкIэ зэблэ-схужыгъэх. Адыгэм ымакъэу кIодырэр къыз-гъэлъэгъукIыгъ. Макъэ къэгъэлъэгъоным пае укуон ищыкIагъэп ныIа?! Зи умылоу ар къыбгъэ-лъэгъукIын плъэкIышт. Арышъ, гупшысэу хэслъ-хъагъэр тэрэзэу къыбгу-рылагъ.

— Адэ, лъэпкъ гъэ-зетэу «Адыгэ макъэр» ащ еппхынэу сыда угу къэзыгъэкIыгъэр?

— Адыгэ макъэр кыиыкIыхэсхыгъэр, апэрэмкIэ, тыбзэкIэ кыидэкIырэ гъэзетэу зэрэщытым пай. ЯтIонэрэмкIэ, ащ ишIуа-гъэкIэ сурэтыр нахъ згъэлъэшыгъ. Ащ фэдэ шыкIэр бэшIагъэу згъэ-федэнэу сыфэягъ. Гъэ-зетым тешIыхъэгъэныр джырэ искусствэм щыщ лъэныкъоу щыт. ГъэшIэ-гъоны ыкIи гупшысэхэр нахъ кыиэуIухых. Ыпэ-рапшIэу гъэзетыр тэзгъа-пкIи калажнэ шыкIэкIэ, етланэ шъохэмкIэ сыте-лыхъажыгъ.

— Мыщ фэдэу сурэт-кIэ уизэхашIэхэр, уи-гумэкIыгъохэр къыбгъэлъэгъукIыныр кыина? ГуыцIэр пфимыкъоу мэху, о гуыцIэ бгъэфедахэрэп.

— Сыд фэдэрэ сурэти ыпэрэпшIэу угукIэ зэхэошIэ. Ар етланэ гуыцIэу тхьапэм ебгъэкIун плъэкIышт, пшысэуи пшышъушт е иллюстрацие цIыкIоу тепшIыхъашъушт. Арышъ, зэрэпшIыштыр теубытагъэу пшIэрэп, Тхьэм къыпфыри-гъэхырым фэд, ау нафэр зы — апэ угукIэ зэхэпшIэн фае.

— Мэзагъу, бзэм, культурэм, шэн-хабзэхэм якъызтэгъэжъэнэн уигъэ-гумэкIырэ къодыеп. АщкIэ Иофышхо ошIэ пIон плъэкIышт. О пхэлъ твор-ческэ сэнауыгъэм иамалхэр бгъэ-федэхэзэ кIэлэцIыкIухэм ныдэльфы-бзэри, шэн-зэхэтыкIэхэри яогъашIэ.

— Ары. Ар зы лъэныкъошIоу кыиэхэ-схыгъ. Сыда пIомэ творчествэм укып-кыирыкIмэ, кIэлэцIыкIухэм уанэсыныр нахъ псынкIэ мэху. Мары, гуыцIэм пае, пшахъокIэ сурэт ашIыным кIэлэ-цIыкIухэр фэтэгъасэх. ШIуагъэу ащ хэ-лхэм ащыщ моторикэм Иоф зэрэригъа-шIэрэр, ар шъхъэм, шъхъэкуцIым иIоф-шIэн занкIэу епхыгъ. Арышъ, ябгъэшIэнэу



узфаери нахъ псынкIэу кIэлэцIыкIумэ къаубыты. ГуыцIэм пае, кIэлэцIыкIухэм пшахъом сурэт хашIыхъэфэ адыгабзэкIэ тэгъуыцIэ, IурыIупчъэ цIыкIухэр, усэ мыинхэр къэтэлэх. Зыгорэхэр сэри зэ-сэдзэкIыжыых, нахъ ашIогъэшIэгъон хъуным пае, янэлосэ орэдышъохэм ащыщхэм усэхэр арысэлъхъэх. Мары бэмышIэу шъыхъэр пшахъом ты-рашIыхъагъ, етланэ а дэдэр тхьапэм хаупкIыгъ. Псэушъхъэр хабзыкIыфэ «мыр шъхъэ», «мары пшъэр хэтэбзыкIы», «мыр бжъако» тIозэ, кыиIаIотыкIыжы-зэ Иоф ашIагъ. Шыпкъэ, зэкIэми зэфэдэу къадэхъурэп, къалошъурэп. Шъхъэм раубытэшъурэп. Ары нахъ мышIэми, кыиIаIотыкIыжы, джауштэу яшIэжъ кыиэхэнэ. Джащ фэдэу адыгабзэкIэ тэ-гъэджэгух, лъэбэкъу цIыкIухэр ятэгъэшIы. Сэ филологэу седжагъэп, бзэмкIи Иоф сшIагъэп, ау зэрэзэхасшIэу творчествэм сыкъыпкъырыкIызэ сшIофшIэн згъэпсы-гъэ, сшIэрэр, сфызэшIокIырэр сабыйхэм анэгъэсынэу сыфай. Мы илъэсым кыи-щегъэжыагъэу адыгэ пшъэшъэжыиIтIу IэпыIэгъу кыисфэхъу. Ахэр Хъуажъ Миланэрэ Шарыкъ Назэртрэ. Ахэр зэрэ-згъотыгъэхэр синасыпышху. АшIогъэшIэ-гъон дэдэу Иоф ашIэ. АфэсшIэжыштыр сшIэрэп, джащ фэдиз иинагъэу сафэраз. Сэ сшIэщыгъэр ахэм агъэцакIэ зэхъум, сшIофшIэн ыбгъукIэ сыкъепллын слъэ-кIыгъ, шIуагъэу кыиыхъэрэри нахъ къэ-слъэгъугъ. ДжырэкIэ ИофшIэкIэ амалэу дгъэфедэрэр зэкIэ тэтхы, зэхэтэугъуае. Сыфай ыужыкIэ методическэ IэпыIэгъу фэдэу кыидэдгъэкIыжыныу. АдыгабзэкIэ ащ фэдэ тIэлэп.

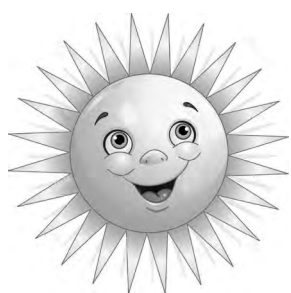
— Адэ, мыщ фэдиз Иофэу пшIэрэм о уиIофшIэн шъхъалэ пае уахътэ кыи-пфыхэкла? СурэтыкIэхэр уиIэхэ?

— Гукъау нахъ мышIэми, зэпыугъо горэ ащ фэхъугъ. СыгукIэ ащ сегъэгумэ-кIы шъхъае, уахътэ кыиэхэкIырэп. Ауштэу иллюстрациехэм яшIын цIы-кIу-цIыкIоу сыдэлажъэ. Ау сэ зэрэслы-тэрэмкIэ, зэкIэми ежъ яуахътэ яI.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр: ТIэшъу Мэзагъо
ихъарзынэщ.





Тыгъэнэбзый

Ти Адыгей

*Адыгэхэр ижырэ кавказ
лэпкэху зитарихъ лъапсэ чы-
жэу, пасэм, кыищэжэхэрэм
ащыщых. Ау охътэ жьыкыль-
хэм бэ зэблахъуьэр, нэпэ адыгэ-
хэр ыпэкIэ фэдэу бэихо хъужь-
хэрэп; яI хэгъэгуи, яI щыIэкIэ
даху, гугъэ-гуншысэ инхэри
щыIэныгъэм щыпхыращых.*

Адыгэм ылапсэр къуаджэр ары, къедгъэжээн ашкIэ. Зэгорэм адыгэхэр лэпкышхо зыгу-зыкыуачIэу псэуштыгъэх, ау джы Адыгеим игеографии картымкIэ уеплымэ, инышхоп: игъунапкэхэр Фэдз кыищэжэ, Псэйткыу къуаджэм нэс.

Адыгеир тиунэ тынч, тызыгъэгушхорэ чыналъ — тэтый, ежэ зыери тэры. УсакIом зэриуагъэу, «Псыхъор щычъэу, чыгыр щыкIэу, Дэхэ тидунай», мамырныгъэр тазыфагоу, нэмыкI цыф лэпкыху кыитхэхэм даху тадэпсэу, шхъэклафи зэгурылоныгъи тил.

Адыгэ автоном хэкур бэдзэогум и 27-м, 1922-рэ илэсым агъэпсыгъ. 1991-

рэ илэсым Адыгэ Республикэ хъугъэ. Ащ ичIыналъэ квадратнэ километрэ мини 8 фэдиз еубыты, районибл хэхъэ: Ахэр Тэхутэмыкье, Теуцожь, Красногвардейскэ, Мыекьолэ, Джэджэ, Шэуджэн ыкIи Кошхъэблэ районхэр. Республикэм къэлитIу ит: Мыекьуапэ ыкIи Адыгэкьал. Республикэм икьэлэ шхъалэр — Мыекьуапэ, нэбгырэ мини 160-рэ фэдиз щэпсэу. Тиреспубликэ нэбгырэ мин 400-м кьэху щэпсэу. Ащ щычъэу мини 100 фэдизыр адыгэх. Ау лэпкыыр кыным, зэо зэпымычыжхэм итэкъухагъэ ашыгъ: ащэпсэху ахэр дунаим ичIыплэ зэфэшхъафхэм — Туркыем, Сирием, Канадэм, Австрием, нэмыкIхэм. Нэпэ Адыгеим цыф лэпкы зэфэшхъафхэр — урысхэр, украинцэхэр, ермэлхэр, нэгъойхэр, нэмыкIхэр рэхъатэу щызэдэпсэху.

Ти Адыгей — тиреспубликэ ичIыплэхэр дэхэ дэдэх, ахэр зэ зылэгъугъэу, зышлагъэм, ныбжырэу ыгу щыч мэху. Къушхъэ лъагэху зипэлэ шыгухэр ос фыжкIэ пкIагъэхэр, псыхъо чъэрхэр, мээ шьолырхэр, губгъо гъэбжъухэр ыкIи лэпкымыкIэ — адыгэхэмкIэ анахъ уасэ зилэ адыгэ къуаджэху



А. Гусев

къэмышлэжынху даху зызыштагъэху, охътаклэм дэлъэбакъохэрэр. ТичIыопс изытет ухигъэлъыхуанэу зэтет: илэсым ошлоу, тыгъэпсэу мэфI 180 — 198-рэ фэдиз кыхэкIы. Илэсым иуахътэ пэпчъ — кIымаф, гъатхэ, гъэмаф, бжыхъэ — зыр зым нахъ лъэшыжъ, лъэгъупхъ, псэукIэ амалкIэ ушъагъэх.

Тиреспубликэ джэнэтыплэ чIыпл: оялэп, щычылэп, щыжоркьэп; илэсым гуры-

тымкIэ фабэу щыIэр градус 11-м кIэхъэ. КытэшлэкIыгъэ дунэе хьалэмэтыр гур ыщэфэу гъэпсыгъэ; тичIыгухэр гъэбжъульэх; тимээхэр кIэракIэх, баих.

Анахъ кыхэзгъэщымэ сшIоигъор Адыгэ Республикэу лэпкы лъачIэм — адыгэхэр ыкIи нэмыкI цыф лэпкыбэр зыщызэдэпсэурэм, мамырныгъэ, зэгурылоныгъэ зэрилыр ары.

Н. ДЗЭУКЪОЖЪ.

Гъэмафэм идэхэгъу, ишIугъу

*Мы уахътэр лъэшэу
бэрэчэт ыкIи тхъа-
гъо: уаишор къар-
гъо, жьыр фабэ
ыкIи пльыр; псы-
хъохэр чъэр псын-
кIэх — Iотэжынылэ,
гужьыдэгъахъэх.*

Бэдзэогъур — агурэ гъэмфэ мазэр лъэш: зышхъамамысыжъэу фэбэшхор къетIупшы; нэфшъагъом ичIыIэтэгъэ гуапэ жьыртэдж тыгъэм ибзыйхэм тырагъэзыхIы, сыхъатыр 7 — 8-м зэрэщытэу дунаир, хъакум фэдэу, кызэкIэплыхъэ.

ТинасыпкIэ тиадыгэ шьолыр чыгъыр бэрэбэ зэфэшхъафыбэр кыищэкIы жьаупIэ хэти фэхуэху, типсыхъохэри нэхъоих, голух; цыфым игопэгъу уахътэ ахэм зэралъэкIэу кыфагъэпсынIлэ. Ауми, псыр — псыхъор узыфэсакъынэу щыт: ехыжыгъэгъэ-псынIагъэр ащ ыштэрэп, зыдебгаштэу уещыныр е нахъ щэнджым ухэсыныр тхъагъо — укышэкIэжы. Адэ дахэхэшъ типсыхъохэр гъэмафэм! Пцел Iупэх, чыи-Iэтагъэх, къаргъох, гъунджэу зарыолъэгъожы.

**Нэклубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЪО Нуриет.**



А. Гусев

*Адыгэ чIыгум фэдэкъа-
бзэу, тишъолыр щызэ-
нырыкIырэ псыхъохэми
тарихъ гъэнэфагъэ
апыл, ахэр ижъ-ижъы-
жыым кыищыкIэдза-
гъэу цыфхэм къадекIо-
кIых.*

Псыхъом анахъ инэу, анахыжъэу Пшыз. Адыгэ фольклорым, анахъэу — тинарт тхыдэхэм, таурыхъхэм, пшысэхэм ар зэрахэтыр ыкIи литературэм зэрэхэхагъэр, ащ «жы» мэхъанэр илэу кьэтыгъэу зымэ къащэху; нэмыкIхэм — «Пшы+жы» лъэпситIур зэгуахъи, «Пшыжъ» хъугъэу е «псы+шIой» зыфалэу, ишIоркыгъэ тырахи, псынжы мэхъанэр илэу хъугъэу альытэ.

Пшыз — урысыбзэкIэ — Кубань. Ар псышхо, чъэр ыкIи жьот; Кубань — «КобанькIэ» псыхъом апэу еджагъэхэр я XIII — XIV-рэ лIэшIэгъухэм монгол-татархэу Темыр Кавказым кыхъэгъагъэхэр.

Шхъэгъуащ. Пшызэ ыуж анахъ псыхъошхоу тилэхэм ащыщ. Къушхъэху Фыштырэ Ошутенэрэ ар къащэжэ, Адэмые

псылыгыплэм (Тщикское водохранилище) хэлъэдэжы.

Къурджыпс. Мыекьуапэ дэжэ Шхъэгъуащ ар кыищыхэлъэдэжы. Псыхъор къушхъэм (Лэгъо-Накэ дэжэ) кыищэжэ.

Фарз. Ар станицэу Даховскэм пэмычыжъэу Кавказ къушхъэхтым кыищэжэ. Псыхъом километр 200 фэдиз икIыхагъ, псыкьочыбы кыхэлъэдэжы. Шэуджэн районым пхырэхчы.

Фэдз. Къушхъэу ТхьакI кыищэжэ, станицэу Владимировскэм пэчынапIэу Лабэ хэлэдэжы.

Лаб. Псыхъошхо, псы куу, ыкIуачIэ сыдигъуи из, псылъэкьуабэ кыхэлъэдэжы.

Щэхурадж. Лабэ ипсыкьочьмэ ащыщ. УсакIоу, Советскэ Союзым и Пыхъужъэу Андырхъое Хъусен ыгу шигъэшIуагъ, икIэлэгъу дэдэ ипсыныбэ щыкIуагъ ыкIи ымакъэ Iэтыгъэу фэусагъ.

Пшыш. Теуцожь районым, къуаджэу Гъобэкьуае, мы псыхъо нэпкым Iус. Лэпкы уса-кIоу Теуцожь Цыгъо гушыIэ фаби, лъэши ашхъамамысэу, нафэу мы псыхъор зыфэдэр усэу «Пшыш» кыищыриIотыкIыгъ, ащ нахъ дахэуи дэгъоуи зи къэпложын ищыкIагъэп.

Адыгэ къуаджэхэм (къэнагъэхэм) ацIэхэр

(Алфавитым тетэу къэттыштых)

Агуи — хы ШIуцIэ Iушъом Iус чылагу. IIопсэ районым хэхъэ.

Адэмыи — Шхъэгъуащэрэ Шыкь псылыгыплэм инэпкьрэ аIус, Красногвардейскэ районым ит.

Аскъэлай — псыхъоу Мартэ Iус, Теуцожь районым хэхъэ.

Афыпсып — псыхъоу Афыпс Пшызэ зыщыхэлъэдэжэрэм дэжэ щыс.

Бжыхъэкьоежъ — Пшызэ Iушъо исэмэгубгъу кIэрыс, Тэхутэмыкье районым щыщ.

БжыхъэкьоякI — Бжыхъэкьоежъым пэмычыжъэу щыс.

Бжъэдыгъухъабл — Шхъэгъо-щэ псыхъо иджабгъу нэпкы Iус, Красногвардейскэ районым ит.

Джамбэчыи — Лэбэ Iушъо исэмэгубгъу щыс. Красногвардейскэ районым кыхеубытэ.

Джыракъый — Фарзэ иджабгъу нэпкы кIэрыс. Шэуджэн районым хэхъэ.

Джэджэхъабл — Псыхъоу Мартэ иджабгъу нэпкы кIэрыс, Теуцожь районым щыщ.

Еджэркъуай — Лэбэ Iушъо исэмэгубгъу нэпкы Iус, Кошхъэблэ районым ит.

КодэшхъапI — хы ШIуцIэ Iушъом Iус шапсыгъэ чылэхэм ащыщ, ПсышIопэ район.

Козэт — Пшызэ Iушъо исэмэгубгъу нэпкы Iус, Тэхутэмыкье районым щыщ.

Кошхъабл — Кошхъэблэ районым игупч, Лабэ исэмэгубгъу нэпкы Iус.

Къанэкьохъабл — Пшызэ нэпкы исэмэгубгъу нэпкы Iус, Успенскэ районым хэхъэ.

Къунчыкьохъабл — Пшызэ

исэмэгубгъу нэпкы Iус, Теуцожь районым ит.

Къэбыхъабл — Фарзэ исэмэгубгъу кIэрыс, Шэуджэн районым хэхъэ.

Къэлэжъ — хы ШIуцIэ Iушъом Iус шапсыгъэ чылагъохэм ащыщ. **Лэшэпсын** — Блащэпсыни ало. Щэхураджэ иджабгъу нэпкы Iус, Кошхъэблэ районым хэхъэ.

Лъэустэнхъабл — Пшызэ Iушъо исэмэгубгъу нэпкы Iус, Теуцожь районым ит.

Мамхыгъ — Фарзэ исэмэгубгъу щыс, Шэуджэн районым щыщ.

Нэджыкьо — хы ШIуцIэ Iушъом Iус шапсыгъэ къуаджэхэм ащыщ.

Нэтыхъуай — Тэхутэмыкье районым ит.

Нэшукъуай — псыхъоу Мартэ кIэрыс, Теуцожь районым хэхъэ.

Очэпщый — Псэкьупсэ иджабгъу нэпкы Iус, Теуцожь районым хэхъэ.

Пэнэжыкьуай — псыхъоу ПкIашэ инэпкы Iус, Теуцожь районым щыщ.

Псыбэ — хы Iушъом Iус шапсыгъэ чылагъохэм ащыщ, псыхъоу Псыбэ кIэрыс, цIэри ащ кытеклыгъ.

Псэйткыу — Адыгэ Республикэм ит шапсыгъэ къуаджэхэм ащыщ, Тэхутэмыкье районым хэхъэ.

Пчыхъалыкьуай — Къуаджэу Очэпщые ыпшъалоу, Псэкьупсэ исэмэгубгъу Iус, Теуцожь районым щыщ.

**(Мы нэклубгъом
изичэзыу кыдэкIыгъо
щыпытыдзэжышты).**

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет

2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 17-м ышлыгъэ унашъоу N 275-р зытетэу

«Агъэнэфэгъэ квотэм блэмыкхэу сэкъатныгъэ зилэхэм лoфшлaплэ къафэгъотыгъэнымкIэ республикэ къэралыгъо
уплэкIунхэр зэхэцэгъэнхэм епхыгъэ лoфыгъо зауIэмэ яхыIлагъ» зыфилорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм
фэгъэхыгъ

2020-рэ илъэсым бэдзэогъум и 31-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 248-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ уплэкIунхэр Урысые Федерацием зэрэщызэхэщэгъэм ехыIлагъ» зыфилорэм ия 52-рэ статья диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ешIы:

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 17-м ышлыгъэ унашъоу N 275-р зытетэу «Агъэнэфэгъэ квотэм блэмыкхэу сэкъатныгъэ зилэхэм лoфшлaплэ къафэгъотыгъэнымкIэ республикэ къэралыгъо уплэкIунхэр зэхэцэгъэнхэм епхыгъэ лoфыгъо зауIэмэ яхыIлагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуагъэ, 2021, N 12; 2022,

N 3; 2023, N 9) мыщ фэдэ зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм:

1) пэублэр мыщ тетэу къэтыгъэнхэм:

«2020-рэ илъэсым бэдзэогъум и 31-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 248-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ уплэкIунхэр Урысые Федерацием зэрэщызэхэщэгъэм ехыIлагъ» зыфилорэм, 2023-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 12-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 565-р зытетэу «Урысые Федерацием ихсэм лoфшлэн къафэгъотыгъэным ехыIлагъ» зыфилорэм ия 65-рэ статья адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ешIы:»;

2) гуадзэм ия III-рэ раздел я 20 — 21-рэ пунктхэр хэгъэхьогъэнхэм ыкIи ахэр мыщ тетэу къэтыгъэнхэм:

«20. УплэкIунхэр зыфызэхэщэрэм фитыныгъэ иI ядэжъ къэкIонхэм ехыIлэгъэ лъэу тхылъыр Гъэло-рышлaплэм Iэкигъэхьанхэм.

21. Федеральнэ законэу N 248-р зытетым ия 52-рэ статья ия 11 — 13-рэ Iахьхэм адиштэу лъэу тхылъыр къалэкIыгъэхьагъэм ядэжъ Iохэзэ, уплэкIунхэр зэхэщызэхэщэрэм Гъэлорышлaплэм илофышIэхэр ары.».

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет
и Тхьаматэу КIЭРЭЩЭ Анзаур**

къ. Мыекъяупэ,
мэкъуогъум и 27-рэ, 2024-рэ илъэс
N 95

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунэшъоу зауIэхэм

къэралыгъо уплэкIуным епхыгъэу щытхэм ащыцхэм зэхьокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм
ехыIлагъ

Федеральнэ законэу N 248-р зытетэу «Урысые Федерацием къэралыгъо ыкIи муниципальнэ уплэкIуныр зэрэщызэхэщэгъэм ехыIлагъ» зыфилоу 2020-рэ илъэсым бэдзэогъум и 31-м къыдэкIыгъэм ия 52-рэ статья, Адыгэ Республикэм и Законэу N 24-р зытетэу 1996-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м къыдэкIыгъэм ия 1-рэ статья атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ышIыгъ:

1. Мы къыкIэлъыкIохэр хэгъэхьогъэнхэм:

1) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 262-р зытетэу «Iахьзэхэлъ псэолъэшIыным ыльэныкIокIэ фэтэрыбэу зэхэт унэхэм якъэралыгъо уплэкIун ехыIлагъ» зыфилоу 2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 13-м къыдэкIыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуагъэ, 2021, N 12; 2023, N 9) мыщ фэдэ зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм:

а) пэублэр мыщ тетэу тхыгъэнхэм:
«Федеральнэ законэу N 214-р зытетэу «Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм Iахьзэхэлъ шIыкIэм тетэу ашIыхэрэм афэгъэхьыгъэ зэхьокIыныгъэхэм яхыIлагъ» зыфилоу 2004-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м къыдэкIыгъэм ия 235-рэ статья, Федеральнэ законэу N 248-р зытетэу «Урысые Федерацием къэралыгъо, муниципальнэ уплэкIуныр зэрэщызэхэщэгъэм ехыIлагъ» зыфилоу 2020-рэ илъэсым бэдзэогъум и 31-м къыдэкIыгъэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ышIыгъ:»;

б) гуадзэм:

— а 1-рэ разделым:
я 5-рэ пунктм хэт гуцыIэхэм «инспекторхэр ягъусэу» зыфилохэрэм ачIыплэкIэ гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

я 6-рэ пунктм хэт гуцыIэхэм «инспекторхэр ягъусэу» зыфилохэрэм ачIыплэкIэ гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

я II-рэ разделым:

я 3-рэ пунктм хэт гуцыIэхэм «инспекторхэр ягъусэу» зыфилохэрэм ачIыплэкIэ гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

Я 21 — 23-рэ пунктхэр мыщ тетэу тхыгъэнхэм:

«21. Федеральнэ законэу N 248-р зытетэу къыдэкIыгъэм ия 50-рэ статья ия 14 — 19-рэ пунктхэм къызэрэдальтырэм тетэу уплэкIун лoфхэр зэхэцхэм ыкIи агъэцакIэх.

22. Федеральнэ законэу N 248-р зытетым ия 21-рэ статья ия 4-рэ Iахь диштэу шIокI зимылэ профилактикэ уплэкIуным къыдилъытэрэ лoфтхьабзэхэр зэшIохыгъэ зыщыхъуштхэ пIалъэр къэсынкIэ мэфи 5 щыIэу макъэ арагъэлун фае.

23. АуплэкIунэу щыт цыфым шIокI зимылэ профилактикэ уплэкIуныр щигъэзыен ыльэкIышт, ау

ашIкIэ ыпэраплшIэу къулыкIу гъэнэфагъэхэм мэфи 3 щыIэу макъэ аригъэлун фае.

24. Зы мафэкIэ профилактикэ лoфтхьабзэхэр зэшIуахых».

Мы къыкIэлъыкIохэр хэгъэхьогъэнхэм:

«25. УплэкIун лoфхэр зыфызэхэщэрэм фитыныгъэ иI уплэкIокIо къулыкIум лъэу тхылъкIэ зыфигъээнхэм.

26. Федеральнэ законэу N 248-р зытетым ия 52-рэ статья ия 11 — 13-рэ Iахьхэм адиштэу уплэкIокIо къулыкIум илIыкIо ипшъэрылхэр егъэцакIэх»;

— я III-рэ разделым ия 5 — 6-рэ пунктхэм ахэт гуцыIэхэм «инспекторхэм» зыфилохэрэм ычIыплэкIэ гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум пэцэныгъэ дызезыхьэхэрэм» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

2) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 264-р зытетэу «Унэ-псэолъэшI кооперативым илофшлэн зэрэщызэхэщэгъэм иуплэкIункIэ лoфыгъо зауIэхэм яхыIлагъ» зыфилоу 2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 13-м къыдэкIыгъэм мыщ фэдэ зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм:

а) пэублэм хэт гуцыIэхэм «Федеральнэ законым къызэрилорэм тетэу» зыфилохэрэм ачIыплэкIэ гуцыIэхэм «Урысые Федерацием къэралыгъо ыкIи муниципальнэ уплэкIуныр зэрэщызэхэщэгъэр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

б) гуадзэм:

— а 1-рэ разделым:

я 5-рэ пунктм хэт гуцыIэхэм «инспекторхэр» зыфилохэрэм ычIыплэкIэ гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум ипашэхэр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

я 6-рэ пунктм хэт гуцыIэхэм «инспекторхэр» зыфилохэрэм ычIыплэкIэ гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум ипашэхэр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

— я II-рэ разделым:

я 3-рэ пунктм хэт гуцыIэхэм «инспекторхэр» зыфилохэрэм ычIыплэкIэ гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум ипашэхэр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

мыщ фэдэ къэлуакIэ зилэ я 24 — 25-рэ пункткIэхэр хэгъэхьогъэнхэм:

«24. Профилактикэ лoфшлэнхэм япхыгъэ лъэу тхылъыр уплэкIокIо къулыкIум ащ Iэкигъэхьан ыльэкIышт.

25. Федеральнэ законэу N 248-р зытетым ия 52-рэ статья ия 11 — 13-рэ Iахьхэм адиштэу уплэкIокIо къулыкIум Iэклагъэхьэ профилактикэ лoфшлэнхэм япхыгъэ лъэу тхылъыр.»;

3) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 298-р зытетэу «Цыфхэмрэ хыльэхэмрэ такси псынIкIэм зэрэщызэхэщэрэм икъэралыгъо уплэкIункIэ лoфтхьабзэ зауIэхэм яхыIлагъ» зыфилоу

2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 23-м къыдэкIыгъэм мыхэр хэтхэжыгъэнхэм:

а) пэублэр мыщ тетэу тхыгъэнхэм:

«Федеральнэ законэу N 248-р зытетэу «Урысые Федерацием къэралыгъо ыкIи муниципальнэ уплэкIуныр зэрэщызэхэщэгъэм ехыIлагъ» зыфилоу 2020-рэ илъэсым бэдзэогъум и 31-м къыдэкIыгъэм тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ышIыгъ:»;

б) я III-рэ разделым:

— я 22-рэ пунктм хэт гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум илофышIэ» зыфилохэрэм ачIыплэкIэ гуцыIэхэм «инспекторыр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

— мыщ фэдэ къэлуакIэ зилэ я 24 — 25-рэ пункткIэхэр хэгъэхьогъэнхэм:

«24. Профилактикэ лoфтхьабзэхэм язэхэцэнкIэ лъэу тхылъыр уплэкIокIо къулыкIум Iэклагъэхьэ.

25. Федеральнэ законым ия 52-рэ статья ия 11 — 13-рэ Iахьхэм адиштэу инспекторхэм профилактикэ лoфтхьабзэхэр зэшIуахых.»;

4) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 308-р зытетэу «Автомобиль транспортым, къэлэ электрическэ транспортым ыкIи гъогу хьызмэтым якъэралыгъо уплэкIункIэ лoфтхьабзэхэм яхыIлагъ» зыфилоу 2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м къыдэкIыгъэм мыщ фэдэ зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм:

а) пэублэр мыщ тетэу тхыгъэнхэм:

«Федеральнэ законэу N 259-р зытетэу «Автомобиль транспортымрэ къэлэ электрическэ транспортымрэ я Устав» зыфилоу 2007-рэ илъэсым шэкIогъум и 8-м къыдэкIыгъэм ия 3.1-рэ статья диштэу уплэкIун лoфтхьабзэхэр зэшIохыгъэнхэм пае Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ышIыгъ:»;

б) я III-рэ разделым:

— я 22-рэ пунктм хэт гуцыIэхэм «уплэкIокIо къулыкIум илофышIэ» зыфилохэрэм ачIыплэкIэ гуцыIэхэм «инспекторыр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

— мыщ фэдэ къэлуакIэ зилэ я 24 — 25-рэ пункткIэхэр хэгъэхьогъэнхэм:

«24. Профилактикэ лoфтхьабзэхэм язэхэцэнкIэ лъэу тхылъыр уплэкIокIо къулыкIум Iэклагъэхьэ.

25. Федеральнэ законым ия 52-рэ статья ия 11 — 13-рэ Iахьхэм адиштэу инспекторхэм профилактикэ лoфтхьабзэхэр зэшIуахых.».

5. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм къыщыублагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет
и Тхьаматэу КIЭРЭЩЭ Анзаур**

къ. Мыекъяупэ,
мэкъуогъум и 27-рэ, 2024-рэ илъэс
N 96

Лэкьо футбол

Нэхаехэм теклоньгъэр кыыдахыгъ



Унагъом, шүлүгъум,
шыпкэныгъэм я Мафэ
ехуллэу лэкьо футболмкля
зэнэкьокъу кьуаджэу
Очэпшые шыкыуагъ.



Теуцожь районмкля лэкьюи 6 – Делэкьохэм, Кушьюхэм, Нэхаехэм, Тхьаркьуахьохэм, Уджыхьухэм, Шэуджэнхэм ялэкьо шыцхэр ащ хэлэжыагъэх. Командэ пэпчэ ешлэгъуи 5 илагъ. Нэхаехэм теклоньгъэр кыыдахыгъ. Гэреклиуи ахэр ары теклогъагъэхэр. Тхьаркьуахьохэм ялэкьо ятлонэрэ, Делэкьохэм я 3-рэ чыплэр аубытыгъ. Физическэ культурэмкля ыкли спортымкля Теуцожь район отделым ишлухафтынхэр хагъэунэфыкырэ чыплэхэр зыхьыгъэхэм афагъэшъошагъэх.



Самбо

Урысые гъэмэфэ универсиадэр

Самбэмкля я IX-рэ Урысые гъэмэфэ универсиадэм ифинал Уфа шыкыуагъ. Хэгъэгум иапшэрэ еджэплэ 18-мэ ачлэс самбисти 150-м ехьу ащ хэлэжыагъ.

Тэхьутэмыкьое районм шыц Кобл Рэмэзан физическэ культурэмкля, спортымкля ыкли зеклономкля Пшызэ кьэралыгъо университетым икомандэ хэтэу зэбанэм, теклоньгъэ кыыдахыгъ. Зигугъу кьэтшыгъэ университетым хагъэунэфыкырэ чыплэ 10: апэрэ чыплэ 4, ятлонэрэ чыплэ 5, яцэнэрэ чыплэу зы кыыхыгъ. Физическэ культурэмкля, спортымкля, зеклономкля Пшызэ кьэ-

ралыгъо университетым а 1-рэ чыплэр финалым кыышихыгъ. Ятлонэрэ чыплэр физическэ культурэмкля, спортымкля ыкли зеклономкля Поволжскэ кьэралыгъо университетым (Республикэу Татарстан), яцэнэрэ – физическэ культурэмкля, спортымкля ыкли псауныгъэмкля Лэпкэ кьэралыгъо университетэу П.Ф. Лесгафт (Санкт-Петербург) ыхыгъ.

Шъхьафит бэнаклэр

Клэлэеджаклохэм ягъэмэфэ спартакиад

Адыгеим шыц спортсменым шъхьафит бэнаклэмкля Урысыем иклэлэеджаклохэм я XII-рэ гъэмэфэ спартакиадэ ифинал тыжын медаль кыышихыгъ.

Хэгъэгум ишюльыр 50-мэ кьарыкыгъэ, илэс 18-м нэс зыныбжэ пшээшъэжые, шэоажые 203-мэ Красноярскэ зышаушэтыгъ. Килограмм 51-м нэс кьэзыщэчыхэрэмкля Кьэншэо Рауль атекыуагъ. Тренерэу Тембот Анатолий ыгъэсэрэ клэлэм тыжын медаль кыыфагъэшъошагъ.



Къатхэхэрэм яшюшлрэ редакцием иеплыкляхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкышт.

Нэклиубгъор зыгъэхъазырыгъэр БЗЭШУ Асхьад.

Зэхэзышагъэр ыкли кыыдзыгъэкырэ:

АР-м лэпкэ Иофхэмкля, Иэклиб кьэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэзгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкля ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмкля и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдзышлэр:

385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаихырэ А4-клэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкля 5-м емыхьухэрэр ары. Сагъэрхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахэ цыккунэу шытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэклягъэкложыхь.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъатыгъэр:

УФ-м
хэутын Иофхэмкля, телерадиокъэтынхэмкля ыкли зэлы-
Иэсыкля амалхэмкля и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ
гъэорышлэп, зэраушыхъатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклямкля пчъагъэр

4486
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1137

Хэутыным
ушыкклятхэнэу
шыт уахьтэр
Сыхъатыр
18.00
Зышыкклятхэгъэхэу
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьалэр

Мэшлэкьэ С. А.

Пшэдэклижы
зыхьырэ
секретарыр

Жаклямыкьэ А. З.